

Definitief besluit onderzoek naar wenselijkheid en haalbaarheid van schoolzwemmen

Collegebesluit van 30 mei 2017 - 20

Aanleiding

De afgelopen periode is de wenselijkheid en financiële haalbaarheid van schoolzwemmen onderzocht. Dit ter afdoening van toezegging 54070: *Bij de behandeling van het raadsvoorstel Actualisatie Sportnota en Sport op Orde zegt wethouder Kokke toe om met onderwijsinstellingen na te gaan of er mogelijkheden bestaan om schoolzwemmen opnieuw in te voeren.*

Het voorstel is op 15 mei 2017 voor wensen en bedenkingen voorgelegd aan de commissie Sociale Stijging. De wensen en bedenkingen zijn door de fracties gegeven. De fracties van CDA, PvdA, D66, SP en LST kiezen voor optie 4, deze optie wordt ook door het college voorgesteld. De overige fracties hebben niet het woord gevoerd bij dit agendapunt. Deze optie wordt ook door het college voorgesteld. De bespreking in de commissie geeft geen aanleiding om de nota aan te passen.

Beoogd effect/ bestuurlijk kader

Dit voorstel draagt bij aan doelstellingen binnen het programma Sociale Stijging, zoals 'alle kinderen doen mee' en 'kinderen kunnen gezond en veilig opgroeien'.

Met dit besluit willen we verdrinking door (kansarme) kinderen als gevolg van een gebrek aan zwemvaardigheid voorkomen.

Besluit

Het college heeft na raadpleging van de commissie Sociale Stijging definitief besloten:

- a. dat herinvoering van schoolzwemmen niet wenselijk is.
- b. dat de kosten voor de herinvoering van schoolzwemmen voor alle kinderen niet in verhouding staan tot het aantal kinderen dat niet kan zwemmen.
- c. ter bevordering van de zwemvaardigheid van Tilburgse kinderen te kiezen voor alternatief 4: een verbetering van de toegankelijkheid van St. Leergeld in combinatie met een bewustwordings- en informatieoffensief over het belang van kunnen zwemmen in Nederland.
- d. als ambitie vast te stellen: 95% van de kinderen in groep 8 heeft een zwemdiploma.

Argumenten

1a. uit onderzoek blijkt dat herinvoering van schoolzwemmen niet wenselijk is.

1a.1 Onderzoek scholen

Via T-Primair zijn de schoolbesturen bevroegd over de wenselijkheid van schoolzwemmen. Enkele bestuurders hebben de vragen doorgezet naar hun schooldirecteuren en andere hebben 1 reactie namens het bestuur gegeven. Let op: het is geen kwantitatief onderzoek maar een inventarisatie van meningen. Dit zijn de verzamelde reacties:

Verantwoordelijkheid:

- De verantwoordelijkheid en bekostiging voor (school)zwemmen ligt primair bij de ouders.
- Wij vinden dat we als school kinderen en ouders moeten helpen bij het verwerven van een zwemdiploma.
- Zwemles organiseren na schooltijd zou een optie zijn. Ouders kunnen dan een rol spelen bij de begeleiding van de kinderen naar het zwembad.
- Het zou mooi zijn als de gemeente zich verbindt aan dit initiatief door het vervoer te bekostigen. Ouders zijn verantwoordelijk voor de begeleiding van de kinderen bij deze activiteit.

Doelgroep:

- Er zijn duidelijk 2 doelgroepen te benoemen waarbij het diplomabezit achterblijft: kinderen in armoede en / of van allochtone (zowel westerse als niet-westerse) komaf.
- Mensen die het niet kunnen betalen, kunnen geholpen worden bij een aanvraag bij Stichting Leergeld.
- St. Leergeld werkt echter niet zo efficiënt als gewenst, waardoor ouders afhaken. Maak ouders het zo makkelijk mogelijk en denk ook aan bulkafspraken met verrekening van bijvoorbeeld eigen ouderbijdragen.
- Zeker voor de doelgroep waarbij de kinderen een lager IQ hebben of op welke reden dan ook als zodanig functioneren, kan zwemmen van grote meerwaarde zijn. Het is voor hen motorisch, qua zelfredzaamheid etc. van meerwaarde als er door de gemeente naar mogelijkheden gezocht wordt om hen in de gelegenheid te stellen dat zij kunnen leren zwemmen.

Connectie met de Lokaal educatieve agenda:

- Ook via de integrale locatieplannen kan schoolzwemmen georganiseerd worden. Daarvoor biedt de LEA voldoende ruimte. Het past goed bij de doelstellingen: sport en bewegen, zelfredzaamheid en weerbaarheid en bij educatief partnerschap (dan ook met een rol voor de ouders).

Bereiken van de doelgroep:

- School kan een goede vindplaats zijn voor kinderen zonder zwemdiploma.
- Het organiseren van een zwemtest zou daarbij een goed idee kunnen zijn.
- Scholen kunnen kinderen stimuleren hun zwemdiploma halen (Nederland, Waterland) door bijvoorbeeld vanuit de school te organiseren dat kinderen zich opgeven.

Wenselijkheid:

- Eigenlijk vinden alle scholen dat schoolzwemmen te veel onderwijstijd kost. Een uur zwemmen kost zo goed als een dagdeel onderwijstijd vanwege vervoer, omkleeden.
- Wij doen niet aan schoolzwemmen.
- Als je schoolzwemmen wilt aanbieden, doe het dan in groep 3 en 4 en vraag een eigen bijdrage aan ouders.
- Zwemles vanuit school zou tijdens schooltijd maar ook na schooltijd kunnen.
- Voor groep 3 is zwemles tijdens schooltijd niet handig. Dan leren kinderen lezen en schrijven en dat vraagt al veel van (allochtone) kinderen.
- Het is erg begeleidingsintensief gebleken in het verleden. Dat personeel is voor de scholen niet tot nauwelijks vrij te maken.

1a.2. Onderzoek naar huidige situatie in Tilburg

Sinds 1985 is schoolzwemmen niet meer door het rijk verplicht gesteld. Tilburg is in 2011 gestopt met het aanbieden van schoolzwemmen. Toen schoolzwemmen verplicht was, lag het percentage diplomabezit bij het verlaten van het basisonderwijs rond 98%.

De verantwoordelijkheid voor zwemvaardigheid ligt nu in eerste instantie bij de ouders. Voor kinderen waarvan de ouders zwemlessen niet zelf kunnen bekostigen, biedt St. Leergeld een oplossing. Via St. Leergeld kunnen kinderen van minima een zwemdiploma halen. Dat kan via particuliere aanbieders of verenigingen of via zwemlessen bij het Sportbedrijf.

St. Leergeld en het Sportbedrijf werken samen en hanteren een afkoopsom voor diploma A en B voor € 669,50. In het verleden waren er wel eens wachtlijsten bij St. Leergeld maar nu de middelen toereikend zijn en de afstemming tussen de Stichting en het Sportbedrijf goed, komt dit niet meer voor. Alle kinderen wachten ongeveer een half jaar en kunnen bij tijdige inschrijving beginnen wanneer zij zes jaar zijn, de leeftijd waarop zij motorisch en cognitief snel leren.

Via de combinatiefunctionarissen hebben we een inventarisatie gedaan van kinderen met/zonder zwemdiploma's. Deze cijfers bevestigen dat het merendeel van de ouders deze verantwoordelijkheid neemt.

	Groep 4	Groep 5	Groep 6	Groep 7	Groep 8
% diplomabezit meting via CF	74,4	82,7	86,2	88,3	91,1
% diplomabezit gecorrigeerd naar heel Tilburg	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	92,5

We hebben bij 34 van de 55 basisscholen via de combinatiefunctionarissen met turflijsten het percentage kinderen met een zwemdiploma geïnventariseerd. De respons van die groep was 100%. Het betreft 61% van alle kinderen in primair onderwijs in Tilburg. De 20 scholen waar niet geïnventariseerd is, zitten voornamelijk in Berkel-Enschot, Udenhout, Reeshof en een paar in het centrum. Ook de JL scholen zijn niet meegenomen. Wanneer we ervan uit gaan dat bij die scholen (39% van alle leerlingen) diplomabezit rond het landelijk gemiddelde (95%) ligt en we zetten dit af tegen de 61% van de leerlingen waarbij het diplomabezit 91,1% is, dan is het aannemelijk dat het diplomabezit in groep 8 Tilburg breed rond 92,5 % ligt. Dit percentage hebben we gebruikt in de benchmark met de G5. AZC scholen worden in de regel (in benchmarks en landelijke onderzoeken) buiten beschouwing gelaten.

1a.3. Benchmark Tilburg en G5

De G5 gemeenten hebben recent een benchmark over schoolzwemmen gehouden. We hebben daar Tilburg aan toegevoegd. Allereerst een korte beschrijving van de wijze waarop de betreffende gemeenten het georganiseerd hebben.

- Amsterdam biedt schoolzwemmen aan voor alle basisscholen. Het aantal basisscholen dat deelneemt daalt in verband met de tijd die het kost. Het past niet binnen lesrooster.
- Utrecht heeft schoolzwemmen voor 'achtergestelde' scholen en minimaregeling. Het aantal scholen wat hier gebruik van maakt neemt af.
- Rotterdam heeft schoolzwemmen voor alle scholen met zeer flexibel aanbod waarin rekening wordt gehouden met de wens van de scholen. Door dit flexibele aanbod participeren op dit moment 202 van de 208 Rotterdamse basisscholen.
- De gemeente Den Haag heeft als doel dat alle kinderen van de basisschool diploma A halen. Schoolzwemmen wordt aangeboden in groep 5 van de basisscholen en in groep 5 en 6 van de brede buurtscholen. Het is gratis. Scholen vragen een bijdrage aan de ouders voor het vervoer.
- Eindhoven kent de A-garantie-regeling. Kinderen uit minima-gezinnen worden gefaciliteerd in het behalen van een zwemdiploma.
- Tilburg geeft kinderen uit minima gezinnen de mogelijkheid om zwemdiploma A en B te halen via afspraken met St. Leergeld.

Gemeenten	% diploma in groep 8	Gemiddeld besteedbaar inkomen	% huishoudens tot 110% van het inkomen	% niet westerse allochtonen
Amsterdam	91% (2015)	€ 33.200	20,5	34,8
Den Haag ¹		€ 33.300	19,5	35,0
Rotterdam	91%	€ 31.000	22,0	37,6
Utrecht	94% (2013)	€ 36.300	13,7	22,0
Eindhoven	88% (2015)	€ 33.600	14,5	18,8
Tilburg	92,5%	€ 32.800	15,1	15,2

Een lage sociaal economische status² en culturele afkomst³ hebben een negatieve invloed op het diplomabezit. Dit kan ten eerste een verklaring zijn voor verschillen tussen de grote steden. t.o.v. het landelijk percentage (95% in 2014) maar kan ook de oorzaak zijn van verschillen tussen de bovengenoemde steden. De G-5 steden

¹ De G5 gemeentes hebben alleen meegewerkt aan de benchmark. Den Haag wordt niet meegenomen in de benchmark % diploma omdat Den Haag schoolzwemmen anders analyseert.

² SES gegevens hebben we niet. Daarom maken we gebruik van de CBS gegevens 'gemiddeld besteedbaar huishoud inkomen' en het aandeel huishoudens met een inkomen tot 110% van het inkomen.

³ Om hier een indicatie van te hebben gebruiken we het percentage niet westerse allochtonen van de bevolking.

hanteren allen verschillend beleid op schoolzwemmen. Om het effect van het beleid te kunnen vergelijken is gekozen voor groep 8.

Wat verder opvalt is dat Tilburg al hoger scoort op het percentage diplomabezit dan Amsterdam en Rotterdam, terwijl Tilburg geen schoolzwemmen aanbiedt. Tilburg heeft wel een beduidend lagere score op percentage niet westerse allochtonen. In die zin zou ons percentage door de juiste inspanning omhoog moeten kunnen.

1a.4. Onderzoek Mulier Instituut eind 2016 - begin 2017

Recent heeft het Mulier instituut een landelijk onderzoek gedaan naar de wenselijkheid van schoolzwemmen onder 700 scholen en ruim 200 gemeenten.

Perspectief scholen

➤ Ontwikkeling

Sinds 1985 is schoolzwemmen niet meer door het rijk verplicht gesteld. De verantwoordelijkheid voor zwemvaardigheid ligt in eerste instantie bij de ouders. Scholen kunnen ervoor kiezen om schoolzwemmen aan te bieden, maar steeds minder scholen bieden schoolzwemmen aan (landelijk). In 2015 boden 57% van de scholen schoolzwemmen aan en in 2016 nog maar 32%. In de G3 regio is het percentage 89% en in de rest van Nederland 27%.

➤ Aard van het schoolzwemmen

De doelen voor schoolzwemmen verschillen van het behalen van een zwemdiploma tot een 'natte gymles' (of een combinatie). 57% van de scholen biedt schoolzwemmen aan voor een heel jaar (40 weken), 25% biedt schoolzwemmen aan voor een half jaar. De rest doet een korte cursus.

➤ Motieven voor afschaffen

- Gaat ten koste van andere vakken
- Veel moeite om te organiseren

➤ Toekomst

- 81% van de scholen die het aanbieden geven aan dat er niets gaat veranderen.
- Overige scholen zijn eerder negatief dan positief.
- 11% denkt aan afschaffing.

Perspectief gemeenten

➤ Ontwikkeling

Gemeenten hebben geen verplichting om schoolzwemmen te ondersteunen sinds 1985 maar kunnen wel zelf deze keuze maken. Het percentage gemeenten dat schoolzwemmen aanbiedt daalt. In 2012 was dat nog 43% en in 2016 30%. Grote gemeenten bieden het vaker aan dan kleine.

➤ Rol van gemeenten

Driekwart draagt bij aan zwembadhuur en/of zwemles en iets meer dan de helft regelt ook het vervoer.

➤ Motieven voor ondersteuning

- Lange traditie (59%)
- Initiatief gemeenteraad (>25%)
- Initiatief zwembad (15%), wethouder, of scholen (11%)

➤ Motieven om niet te ondersteunen

- Gebrek aan financiën
- Merendeel kinderen heeft een diploma via leszwemmen
- Het gaat ten koste van andere lessen

➤ Verantwoordelijkheid

Gemeenten leggen het grootste deel van de verantwoordelijkheid van zwemvaardigheid van kinderen bij de ouders (7 van de 10 punten) . Daarnaast vinden zij dat scholen, gemeenten en rijksoverheid samen enige verantwoordelijkheid zouden moeten nemen.

➤ Toekomst

- 70% van de gemeenten die ondersteunt, zegt niets te willen veranderen
- 13% wil meer investeren
- 13% wil minder investeren
- 4% denkt aan afschaffen.

1a.5. *Samenvatting onderzoeken en conclusie*

Wij achten de herinvoering van schoolzwemmen niet wenselijk om de volgende redenen:

- Het gaat ten koste van andere onderdelen van het onderwijsprogramma.
- Scholen zijn mede daarom niet overwegend positief over de herinvoering van schoolzwemmen.
- De meeste ouders nemen zelf verantwoordelijkheid voor de zwemvaardigheid van hun kinderen; in groep 4 kan ongeveer 75% al zwemmen en in groep 8 is dat 92,5%.
- Bovendien hebben we voor kinderen van wie de ouders het niet kunnen betalen een goede regeling met St. Leergeld.
- Landelijk onderzoek wijst uit dat in de regel het animo voor schoolzwemmen zowel bij scholen als bij gemeenten afneemt.
- De benchmark met de G5 laat zien dat we zonder een regeling schoolzwemmen geen slecht percentage diplomabezit hebben.

Verontrustend is echter wel het dalende percentage diplomabezit sinds schoolzwemmen is afgeschaft en het feit dat we een aantal kinderen niet weten te bereiken. In Nederland Waterland is het noodzakelijk dat iedereen kan zwemmen. Wij adviseren daarom wel te kijken naar mogelijkheden om het percentage diplomabezit te verhogen.

1b. *herinvoering van schoolzwemmen is financieel niet haalbaar*

Kosten zwemles

De kostprijs per leerling per les is berekend door het Sportbedrijf en komt op € 8,81. Gemiddeld heeft een kind 77 lessen nodig voor diploma A en B. Diploma A en B heb je nodig om voldoende zwemvaardig te zijn.

In groep 4 (aangegeven als de ideale groep voor zwemles) zitten op dit moment Tilburg breed ongeveer 2100 kinderen.

De maximale kosten voor het aanbieden van schoolzwemmen is: $2100 * 77 * € 8,81 = € 1.424.495,50$

Kosten vervoer

Bij de berekening van de inzet van busvervoer van en naar de zwemles zijn we van de volgende gegevens uitgegaan:

- Dat een aantal scholen op loopafstand (kwartier heen, kwartier terug) van een zwembad is gesitueerd.
- 19 scholen kunnen lopen, 36 niet.
- De huur van een bus voor 50 kinderen is € 200 per dag
- Per dag kan een busmaatschappij 4 scholen vervoeren

Er zijn 9 bussen nodig om 36 scholen te bedienen

We gaan uit van 39 weken les per jaar.

$39 * 9 * € 200 = € 70.200$

Zevenenhalf procent (+/- 157 leerlingen) van de kinderen in groep 8 kan niet zwemmen. Invoering van schoolzwemmen kost per kind dat niet kan zwemmen: € 1,5 miljoen : 157 leerlingen die niet kunnen zwemmen. Dat is ruim € 95.000,- per niet zwemmende leerling.

1c. *Door te kiezen voor alternatief 4 zetten we heel gericht in op de doelgroep die nu niet zwemvaardig is.*

Na vergelijking met andere gemeenten en inventarisatie onder schoolbesturen hebben we vier alternatieven bekeken die het percentage diplomabezit zouden kunnen verhogen.

Alternatief 1: Twee jaar schoolzwemmen aanbieden voor alle kinderen

Een gemiddeld kind heeft 77 lessen nodig voor diploma A en B. dat betekent twee jaar schoolzwemmen om bijna iedereen zijn/haar diploma's te laten halen.

Voordelen: natte gymles, goede vorm van bewegingsonderwijs en iedereen zwemvaardig

Nadelen: gaat ten koste van het onderwijsprogramma en 75% van de kinderen heeft in groep 4 al een diploma.
Conclusie: we adviseren dit alternatief niet. De kosten voor herinvoering van schoolzwemmen voor alle kinderen staat niet in verhouding tot de relatief kleine groep die (nog) niet kan zwemmen.

Alternatief 2: een jaar schoolzwemmen aanbieden voor alle kinderen met daarnaast een vangnetregeling

Omdat een hoog percentage kinderen al jong een diploma heeft, kunnen we ook een jaar schoolzwemmen aanbieden en dit dan aanvullen met een vangnetregeling.

De kosten voor 1 jaar bedragen $2150 * 39 \text{ lessen} * € 8,81 = € 738.718,50$

Afhankelijk van de groep waarin we beginnen is er na 1 jaar nog een percentage kinderen zonder diploma. Stel dit percentage is 20%. Dan kost een extra jaar voor 20 % van de leerlingen ongeveer € 145.000.

Voordelen: natte gymles, goede vorm van bewegingsonderwijs en iedereen zwemvaardig.

Nadelen: gaat ten koste van het onderwijsprogramma. De kosten verminderen aanzienlijk maar zijn nog steeds hoog. En er komt een vraagstuk bij: doen we dit tweede jaar tijdens of na schooltijd.

Conclusie: we adviseren dit alternatief niet om dezelfde reden als alternatief 1.

Alternatief 3: vervoer aanbieden

Door de scholen werd ook nog het idee geopperd om als gemeente initiatieven voor schoolzwemmen te faciliteren door bij te dragen aan het busvervoer, waarbij het initiatief bij de school en ouders ligt. Maximale kosten hiervoor bedragen € 70.200

Voordelen: keuze bij de scholen, educatief partnerschap, meest voordelige alternatief.

Nadelen: te weinig gerichte inzet op de doelgroep die het nodig heeft, gaat ten koste van het onderwijsprogramma.

Conclusie: we adviseren dit alternatief niet omdat het zich te weinig richt op de groep die het nodig heeft.

Alternatief 4: toegankelijkheid van St. Leergeld verbeteren met goede communicatiecampagne

De regeling zoals we die hebben met St. Leergeld levert al een hoog percentage diplomabezit. Wel is de toegankelijkheid van St. Leergeld nog te verbeteren. Ten eerste door het administratief beter te laten verlopen. Maar veel belangrijker is dat diplomazwemmen nu gezien wordt als een sportactiviteit, waardoor kinderen eerst een diploma moeten halen en dan pas een andere sport mogen gaan beoefenen. Door er een educatieve activiteit van te maken, kunnen kinderen zwemles halen en daarnaast al een sport gaan beoefenen.

Bij dit alternatief is het wel belangrijk om in te zetten op bewustwording en informatie. We moeten bij de doelgroep het belang van bewegen en een goede zwemvaardigheid onder de aandacht brengen. We denken hiervoor bijvoorbeeld klantregisseurs Vluchtelingen, het taal- en oriëntatieprogramma, de maatschappelijke begeleiders en de imams in te zetten. Maar ook consultatiebureaus en scholen kunnen hierbij een belangrijke stimulerende rol spelen.

We denken door concrete maatregelen ter verbetering van de toegankelijkheid bij St. Leergeld en een bewustwordings- en informatieoffensief de doelgroep nog veel beter te bereiken. Wanneer we met deze aanpak iedereen bereiken (het percentage diplomabezit van 92,5 naar 100%) dan kost dat maximaal € 105.446 (zie onder 'kosten en dekking')

Voordelen: gerichte inzet op kinderen die het nodig hebben, weinig kosten veel rendement.

Nadelen: benadelend voor kinderen die net niet in aanmerking komen voor St. Leergeld.

Conclusie: we adviseren in te stemmen met dit alternatief. De aanpak van St. Leergeld heeft zich al bewezen.

Door deze nog toegankelijker en bekender te maken bereiken we met relatief weinig middelen de doelgroep.

1d. met het behalen van deze ambitie, is het percentage diplomabezit in Tilburg gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Met een diplomabezit van 95% is het percentage diplomabezit in Tilburg gelijk aan het landelijk gemiddelde.

Een ambitie van 100% is natuurlijk nog beter, maar realistisch gezien niet haalbaar. Niet ieder kind heeft het motorisch of cognitief vermogen om te leren zwemmen. Het komt ook voor dat ouders het niet nodig vinden.

Met een doelstelling van 95% diplomabezit stellen we een realistische ambitie die ook bij andere grote gemeenten gehanteerd wordt (bijv. Amsterdam).

Kosten en dekking

De maximale kosten voor de uitvoering van alternatief 4 bedragen 105.446 euro. Deze berekening is gebaseerd op de aanname dat we door deze aanpak iedereen bereiken en het percentage diplomabezit verhogen van 92,5 naar 100%.

7,5 % van 2100 leerlingen: 157 leerlingen
 $157 * € 669,50 = € 105.446.$

De kosten kunnen gedekt worden uit de extra rijksmiddelen voor armoedebeleid aan jongeren. De consequenties voor de subsidie aan de Stichting Leergeld zijn opgenomen in het 'raadsvoorstel intensivering armoedebestrijding onder kinderen en jongeren', dat separaat aan het college wordt voorgelegd.

Vervolg

Na een positief besluit over het 'raadsvoorstel intensivering armoedebestrijding onder kinderen en jongeren' wordt de bijdrage aan St. Leergeld verhoogd.

Vervolgens nemen we de volgende concrete maatregelen:

- St. Leergeld mag zwemlessen in het vervolg zien als een educatieve activiteit i.p.v. een sportactiviteit, zodat kinderen in vervolg tegelijkertijd op zwemles en een andere sport kunnen.
- we starten een bewustwordingscampagne waarin we samen met een aantal cruciale partners het belang van een goede zwemvaardigheid en het behalen van een zwemdiploma benadrukken. Partners die hierin een stimulerende rol kunnen spelen zijn het onderwijs, vluchtelingenwerk, consultatiebureaus, imams en maatschappelijk begeleiders.

Evaluatie

We gaan extra vragen over een zwemdiploma standaard opnemen in de richtlijn Sportonderzoek.

Het Richtlijn Sportonderzoek wordt gehouden onder 4-11 jarigen en 12-17 jarigen en betreft een steekproef uit het bevolkingsbestand. Voortaan worden aan het begin van een collegeperiode deze onderzoeken gedaan. Op deze wijze kunnen we de gestelde ambitie in de toekomst monitoren.